

DEN EGNEDENDE HOMO

Af Michael Nebeling Petersen

Retten til at adoptere og stifte familie er genstand for politiske kampe om anerkendelse og inklusion. Artiklen ser nærmere på Folketingets debatter om homoseksuelle familier og transnational adoption i perioden 1988-2010.

Da lov om registreret partnerskab bliver indført i 1989, hviler lovgivningen på, at registrerede partnere ikke anses som reproduktionsdygtige. På den måde truer registrerede partnere ikke det heteroseksuelle pars patent på familie og reproduktion. Tyve år senere i 2008-10 indføres en ændring i adoptionsloven, der gør det muligt for registrerede partnere at ansøge om fremmedbarns adoption. Det er nu de afgivende forældre, der bliver etableret som ikke-vitale og allerede døde. I løbet af de tyve år forandres forståelsen af det homoseksuelle par:

Fra at være et ikke-vitalt par bliver det homoseksuelle par til et vitalt og reproduktivt par. I denne artikel vil jeg analysere debatterne om homoseksuelles adgang til adoption ved at analysere Folketingets forhandlinger om homoseksuelles adgang til 'familien' fra 1988-2010.¹⁾

DEN DEGENEREREDE HOMO

Allerede fra indførslen af det registrerede partnerskab i Danmark i 1989 udgør familie og reproduktion centrale spørgsmål. Et forslag om registreret partnerskab bliver første gang fremsat i første Folketingssamling i 1984 (B99, 1984)²⁾ og igen i 1988 (L182, 1988). Begge forslag bliver dog stemt ned.

I anden Folketingssamling i 1988 bliver forslaget fremstillet igen (L117, 1988). Men denne gang vil forslagsstillerne sikre sig, at forslaget er parlamentarisk muligt, så det bliver ændret på to væsentlige punkter: Muligheden for stedbarns adoption og for re-

gistrering i Folkekirken bliver taget ud (Søland, 1997, s. 50). Forslaget vedtages i 1989. Ved at undtage registrerede partners adgang til adoption og kirke bliver det registrerede partnerskab til en tålt anerkendelse af samkønnede forhold, som kan opnå parlamentarisk flertal. Heteroseksualiteten kan fastholde og fortsætte sit patent på den symbolske såvel som den konkrete reproduktion.

Hvis vi kikker nærmere på forhandlingerne fra slutningen af 1980'erne, kan vi se, at netop det registrerede partnerskab nøje bliver holdt uden for dét, man kan betegne som *livets* domæner. Ved at etablere heteroseksualiteten som det naturlige og det almindelige bliver homoseksualiteten fastholdt som den unaturlige afvigelse. Denne heteronormativitet er gennemgående både blandt de, som søger at indføre lov om registreret partnerskab, og blandt de, som søger at afvise lovforslaget. Hagen Hagensen (K), som stemmer imod, udtaler fx:

Familien bygger på ægteskabet mellem mand og kvinde og på de børn, der som oftest er en naturlig følge heraf. Kernefamilien er livsbekræftende, og den hæges der om gennem ægteskabet. Parforhold mellem personer af samme køn kan efter sagens natur aldrig blive livsbekræftende på samme måde som forholdet mellem to af hvert sit køn. Der bør derfor ikke gives sådanne parforhold ægteskabslignende karakter gennem en registreringsordning. Det virker kunstigt og unaturligt [...] (Hagen Hagensen (K), L182 1988, s. 8363-4).

I citatet kan vi se, hvordan heteroseksualitet sammenstilles med *familien*, *reproduktion*, *naturlighed* og *vitalisme*. Dette modstilles homoseksualitet, som sammenstilles med *kunstighed*, *unaturlighed*, *ikke-reproduktion* og deraf en *ikke-vitalisme*. At homoseksualitet på denne måde holdes ude fra *livets* domæner, er på dette tidspunkt ikke en ny logik.³⁾ Tværtom har *degeneration* og

ikke-vitalisme været en central del af forståelsen af homoseksualitet siden ”den homoseksuelle arts fødsel” (Foucault, 1994, s. 52-53; von Rosen, 1993, kap. 11).

Degeneration og ikke-vitalisme er gennemgående diskurser blandt dem, som stemmer imod lov om registreret partnerskab. Især den del af Fremskridtspartiets folketingsgruppe, som stemmer imod forslaget, fremstiller homoseksualitet som *livsfarligt*. Jane Oksen (FP) argumenterer for, at lov om registreret partnerskab vil føre til en stigning af AIDS-smitten, da loven kan medføre en indvandring af bøsser ”med meget skiftende partnere” (L117 1988, s. 4298). Kristen Poulsgaard (FP) er ikke bange for indvandringen, men derimod for de ”45 % af alle mænd [der] har tendenser til at ville leve sammen mand/mænd” (L182 1988, s. 8369). Her er det ikke døden i form af AIDS, der udgør truslen, men derimod faren for, at menneskeheden uddør, hvis alle mænd bliver bøsser. Eller som Behnke (FP) udtrykker det, så truer lovforslaget om registreret partnerskab ”menneskenes eneste mulighed for at overleve som race” (L182 1988, s. 8379). Foruden udtalelsernes åbenlyse homofobi, så sammenstiller udtalelserne homoseksualitet med død. Men hvor denne sammenstilling hos Hagensen sker indirekte gennem en sammenstilling mellem vitalisme og heteroseksualitet, ser vi hos Oksen, Poulsgaard og Behnke en direkte sammenstilling mellem død (i konkret forstand ved AIDS og i mere abstrakt forstand ved ikke-reproduktion) og homoseksualitet.

Degenerations- og dødslogikken er også gennemgående diskurser hos dem, der støtter lovforslag om registreret partnerskab. Det bliver gentagne gange gjort klart, at registreret partnerskab er kendetegnet ved netop ikke at være en børnefamilie eller et ægteskab, som dette citat fra Aase Olesen (RV) viser:

Dette forslag er ikke forslag om ægteskab for homofile. Et ægteskab består af mange elementer. Det består af et følelsesmæssigt samhørighedsforhold, et seksuelt forhold, det består af en ramme for børns opvækst og mange andre ting [...]. Men det, som vi foreslår her, er kun ét element af ægteskabet, nemlig den juridiske regulering af parforholdet mellem de personer, der indgår et varigt parforhold [...]. Det er alene den juridiske standardkontrakt – som jeg vil kalde den [...]. Det har intet med ægteskab at

gøre. Vi foreslår ingen ritualer, ingen form for vielse [...] (Aase Olesen (RV), L182 1988, s. 8375).

De stemmer, som støtter forslaget, fastholder degenerationslogikken, hvilket gør det muligt at danne parlamentarisk flertal. Dette kan ses hos Peter Duetoft (CD), som under L182-forhandlingerne (1988) er modstander af forslaget, mens han i L117-forhandlingerne (1988) støtter det:

Jeg [...] vil stemme for forslaget. [...] der har i al fald været tre grunde til, at jeg med sindsro kunne gøre det. Det første er, at forslaget ganske klart undtager en mulighed for adoption. Det finder vi [flertallet i CD, der støtter forslaget] er virkelig vigtigt, at der ikke gives adoptionsret. Det andet er, at der ikke vil kunne foretages en vielse. [...] Det tredje er, at vi også mener, det er vigtigt, at den ene part skal være bosiddende i Danmark. Det gør, at vi ikke bliver et eller andet Las Vegas [...] (Peter Duetoft (CD), L117 1988, s. 4302).

Degeneration og død bliver på den måde en gennemgående logik ved den homoseksuelle figur i Folketingets forhandlinger om lov om registreret partnerskab. Stort set alle diskurser og positioner i Folketinget konfigurerer i denne periode homoseksualitet og det registrerede partnerskab som ikke-produktivt, modsat heteroseksualitetens vitalisme.

DEN UMULIGE FREMMEDBARN-ADOPTION SLÅR SPRÆKKER

I årene efter indførelsen af registreret partnerskab sker der ikke meget rent lovgivningsmæssigt i forhold til homoseksuelle par og familier. Men i 1996 indføres en skærpe i form af en ny lovgivningspakke om bio-etik (L5 1996), der forbyder læger at tilbyde assisteret reproduktion til kvinder, som ikke lever i et ægteskab eller ægteskabsliggende forhold med en mand (§3).

I 1999 bliver det muligt for registrerede partnere at stedbarnsadoptere (L70A 1999). Stedbarnsadoption kan dog først foretages 3 måneder efter barnets fødsel, da det skal være muligt for den biologiske far at bekende sit faderskab. Stedbarnsadoption har derudover en lang behandlingstid, hvorfor

stedbarnsadoption oftest først er muligt, når barnet er 1-2 år gammelt.⁴ Stedbarnsadoption bliver indført, da man ønsker at sikre børn, der af den ene eller anden grund har to forældre af samme køn. Men mange gange forsikres det, at ”der ikke vil blive tale om fremmedbarnsadoption” (Dorte Benedsen (S), L70A 1998, b. 2, t. 5).

Netop spørgsmålet omkring fremmedbarnsadoption bliver et centralt spørgsmål, som debatteres i Folketinget gennem 00’erne (L91 2002, L93 2002, B65 2002, B155 2004, L142 2005, B61 2006, B36 2008, L146 2010). I begyndelsen synes indførelsen af muligheden for, at registrerede partnere kan fremmedbarnsadoptere at være en parlamentarisk umulighed. I dette afsnit vil jeg dykke ned i forhandlingerne om L91 (2002), der synliggør dette.

De stemmer i Folketinget, som i begyndelsen af 00’erne argumenterer imod homoseksuelles ret til fremmedbarnsadoption, fastholder en stærk heteronormativ logik med udgangspunkt i ’barnets tarv’, hvor ”det ideelle forældrepar består af såvel en mor som en far” (Helge Adam Møller (K), L91 2002, b. 1, t. 49). Til trods for at hele diskussionen handler om, at homoseksuelle faktisk kan få børn, så fastholder modstanderne, at adoption må forstås som en erstatning af ”naturens eget udgangspunkt” (Jan Sjørnsen (KRF), L91 2002, b. 1, t. 70), eller som Møller udtrykker det: ”[M]an [må] tage konsekvensen af sin biologi. To kvinder, der lever sammen, kan i hvert fald ikke få et barn med hinanden, og det kan to mænd heller ikke” (L91 2002, b. 1, t. 52).

Samtidigt med at de, som modsætter sig forslaget, ser adoption som en imitation af ”naturens eget udgangspunkt”, er modstanden mod homoseksuelles adgang til adoption også funderet i et kulturelt imperativ om heteroseksualitet. Møller udtaler fx:

Det bedste er, at et barn får modspil fra både en mand og en kvinde, og det er altså lidt svært, hvis man bliver spurgt, hvordan man har det hjemme i familien, af sine små skoleveninder: Hvordan har I det hjemme hos jer, leger I nogen sinde far, mor og børn? Nej, nej, vi leger far, far og børn. Det er ikke lige så godt (L91 2002, b. 1, t. 55).

På den måde fastholder de stemmer, som er imod forslaget, heteroseksualitetens patent på liv, familie og reproduktion. Anderledes forholder det sig med de stemmer, som argumenterer for forslaget. Her bliver der også argumenteret ud fra ’barnets tarv’, eller som Lisa Mathiassen udtrykker det: ”[Det er] helt afgørende, at udgangspunktet for en adoption er, om det er til fordel for barnet” (L91 2002, b. 1, t. 37). Men modsat de stemmer, som er imod forslaget, så bliver homoseksualitet ikke modstillet den naturlige reproduktion af de stemmer, som støtter forslaget.

Den heteronormative døds- og degenerationslogik, som i slutningen af 1980’erne dominerer alle diskurser i Folketinget, bliver fra starten af 00’erne og fremefter erstattet af en homonormativ logik, der ikke længere sammenkæder homoseksualitet med ikke-vitalisme i form af manglende og umulig reproduktion. Den homonormative logik sammenkæder derimod homoseksualitet med en *naturlig lyst til reproduktion*. Anne Baastrup (SF) udtaler fx, at ”vi kan jo også se, at i takt med at den almindelige anerkendelse og accept af homoseksuelle får de også en naturlig lyst til udvikle deres partnerskaber og skabe familie” (L91 2002, b. 1, t. 62). Forestillingen om den naturlige lyst til reproduktion kan siges at danne et fælles heteronormativt grundlag for både hetero- og homoseksuelle, da ”forskellen mellem at have et liv med børn og have et liv uden børn er en meget meget stor forskel” (Anne Baastrup (SF), L91 2002, b. 1, t. 22).

På den måde bliver der slået sprækker i den umulige fremmedbarnsadoption, da homoseksuelle nu ikke længere alene bliver forstået som degenererede, ikke-reproduktive og ikke-vitale, men derimod som *levende* medborgere med en *naturlig lyst til en naturlig reproduktion*.

Det er værd at bemærke, at denne anerkendelse af homoseksuelle familier er en heteronormativ anerkendelse: Den levedygtige homoseksuelle familie bliver anerkendt som levedygtig *gennem* sin evne til at reproducere sig i en kernefamilier form. Det er derfor, jeg kalder logikken *homonormativ*. Som påpeget af Lisa Duggan (2003, kap. 3) bør homonormativitet ikke forstås som heteronormativitetens modsætning, men derimod

som de diskursive udviklinger, der gør det muligt at rekonfigurere homoseksualitet inden for et heteronormativt paradigme. Der er således ikke tale om en modsætning mellem heteronormativitet og homonormativitet, men snarere om en modsætning mellem på den ene side homo-/heteronormativitet og på den anden side andre former for familie-, slægtskabs- og identitetsformer, der ekskluderes fra eller aktivt modsætter sig organisering ud fra idealer om fx monogami/ tosommelighed, ægteskab eller opbygning af slægtskab gennem reproduktion.

Loven fra 1996, der forbyder læger at yde reproduktiv assistance til kvinder, bliver afskaffet i 2006 (L151 2006). Lovændringen markerer en ændring i Folketinget, hvor den homoseksuelle figur nu bliver levedygtig og bærer af en mulig reproduktion. Jeg vil nu sammenligne den tidligere konfiguration af homoseksualitet med den, vi møder tyve år senere, hvor registrerede partnere får adgang til at ansøge om fremmedbarns adoption. Forslaget om registrerede partners adgang til fremmedbarns adoption vedtages først som et beslutningsforslag i 2008 (B36 2008), hvilket senere fører til et lovforslag, som fremsættes af VK-regeringen i 2010 (L146 2010). I det følgende afsnit vil jeg redegøre for disse to forhandlinger (B36 2008 og L146 2010).

ADOPTIONSDISKURSEN

Da beslutningsforslag B36 bliver fremlagt i 2008, er der et sikkert flertal for forslaget: Oppositionen, bestående af Enhedslisten, SF, Socialdemokraterne og Det Radikale Venstre, støtter forslaget sammen med det nye parti Liberal Alliance samt de to løsgængere Simon Emil Ammitzbøll og Pia Christmas-Møller såvel som et mindretal i Venstres Folketingsgruppe. Hvor tidligere forhandlinger havde modstillet 'barnets tarv' med homoseksuelle forældreskaber, lykkedes det i 2008 at forbinde 'barnets tarv' med homoseksuel fremmedbarns adoption i den forstand, at "det at vokse op i en homoseksuel familie kan være væsentlig bedre for barnet end det, det kom fra; det kan være et børnehjem i Sydafrika, det kan være at hele familien er uddød af aids eller lignende" (Gitte Lillelund Bech (V), B36 2008, b. 1, t. 70).

Med Bechs udtalelse iværksættes en klas-

sisk adoptionsdiskurs, der forbinder transnational adoption med filantropi. Denne (klassiske) adoptionsdiskurs er dog ny i sammenhængen med homoseksuelle forældreskaber, og den kommer tydeligst til udtryk hos løsgænger Pia Christmas-Møller. Hun udtaler eksempelvis:

Hvis dette forslag, hvis det bliver vedtaget, lever op til at gøre verden en lille smule nemmere for bare ét barn, så er jeg med. Min vinkel er altså: Hvad fremmer børnenes muligheder for at få en så god opvækst som overhovedet muligt? Jeg lægger altså ikke så stor vægt på ligestillingsperspektivet (B36 2008, b. 1, t. 254)

I citatet kan vi se, at adoptionsdiskursen, som altså støtter homoseksuelles ret til fremmedbarns adoption, bliver organiseret ud fra 'barnets tarv', og at 'barnets tarv' bliver sammenstillet med adoption, samt at dette bliver modstillet et liv i fattigdom. På den måde bliver homoseksuel adoption forbundet med filantropi: Logikken er her, at det er i barnets bedste interesse at blive adopteret – og selv om "det bedste i alle verdener [selvfølgelig ville være], at mor og far er der hele vejen igennem" (ibid.), så er verden ikke ideel, og her kan homoseksuelle adoptionsforældre, til trods for deres homoseksualitet, være et bedre alternativ for barnet end at det skal være "henvist til en kummerlig, forhutlet tilværelse" (ibid.).

På den måde er adoptionsdiskursen heteronormativ: Det er klart bedst for barnet at vokse op i en heteroseksuel familie, men fordi dette ikke altid er muligt, så kan homoseksuelle forældre gå an, hvis de sørger for, "at der er rollemodeller, som både repræsenterer det kvindelige og det mandlige" (ibid.).

Adoptionsdiskursens sammenstilling af 'barnets tarv' med adoption trækker på en logik, som er blevet kritiseret og dekonstrueret af flere kritiske adoptionsforskere (se fx Eng, 2010; Myong Petersen, 2009; Petersen & Myong, 2012). Den lesbiske og adopterede digter Maja Lee Langvad problematiserer da også transnational adoption som fænomen i kølvandet på, at registrerede partnere får adgang til at ansøge om fremmedbarns adoption (Glaffey, 2008).

Helge Adam Møller (K) fra Folketingets talerstol: "Det bedste er, at et barn får modspil fra både en mand og en kvinde . . ."

Kristen Poulsgaard (FP) er ikke bange for indvandringen, men derimod for de "45 % af alle mænd [der] har tendenser til at ville leve sammen mand/mænd".

Langvad peger på, "at den politiske og økonomiske sammenhæng, som international adoption indgår i, er problematisk", da "[i]nternational adoption er blevet en industri drevet af udbud og efterspørgsel". Hun argumenterer for, at "frelsermotivet" gennemsyrrer adoption, og at dette motiv på en og samme tid skjuler, at adoption er med til at fastholde stigmatiseringen af enlige mødre i Sydkorea, samtidig som det også forsikrer de vestlige adoptanter om, at adoption er "et etisk forsvarligt valg" (ibid.). Langvad pointerer også, at transnational adoption hviler på en global, racialiseret og klasse-mæssig ulighed, som ikke problematiseres, men snarere glemmes:

Det er ikke en ret at adoptere, det er et privilegium for nogle mennesker. I langt de fleste tilfælde et privilegium for mennesker, der tilhører den hvide middelklasse i Vesten. Når man i Danmark diskuterer, om homoseksuelle skal have ret til at adoptere, gør man sig ingen overvejelser om, hvorvidt de biologiske forældre har ret til at beholde deres barn (ibid.).

I forlængelse heraf kan man sige, at adoptionsdiskursen trækker på en frelserlogik, der

konstitueres af en blindhed overfor den globale uretfærdighed, som muliggør transnational adoption, og som derigennem kan iscenesætte vestlige adoptanter og -nationer som filantroper og frelsere, uden at problematisere at selvsamme adoptanter og nationer privilegeres af global uretfærdighed. Forbindelsen til klassiske kolonialistiske forestillinger om den hvide *frelser*, der redder den racilerede og kolonialiserede Anden er tydelig (for kritik af denne diskurs se fx Cole, 2012; Spivak, 1999, s. 303).

Til trods for at det er Pia Christmas-Møller, som stærkest operationaliserer adoptionsdiskursen, er frelserlogikken også gennemgående hos de stemmer, som argumenterer for indførelsen af fremmedbarns adoption for homoseksuelle. Eksempelvis står der i bemærkningerne til det fremsatte beslutningsforslag:

Millioner af børn i verden lever under kummerlige forhold, og kun en stor indsats mod fattigdoms- og ulighedsproblemer kan afhjælpe dette. Men den foreslåede ændring af adoptionslovgivningen vil være et positivt skridt, således at nogle af disse børn kan tilbydes en

tryk og kærlig opvækst. [...] Det er derfor i barnets interesse, at det får mulighed for en opvækst i en god og tryk familie (B36 2008).

Frelserlogikken gør det muligt at iscenesætte transnational adoption som et positivt tiltag overfor fattigdoms- og ulighedsproblemer. Frelsen iscenesættes gennem to aktører, det adopterede barn og adoptanterne, hvorimod de afgivende forældre ikke bliver nævnt. Hverken i lovteksten, bemærkningerne eller i debatterne i Folketinget. Som vi skal se i det følgende understøttes denne blindhed af en homonormativ logik og af en iscenesættelse af det homoseksuelle forældreskab som særligt 'egnet' og Danmark som moderne samfund.

Anders Samuelsen anser fx adoption som en "fantastisk situation" (B36 2008, b. 1, t. 236), da man i godkendelsesprocessen kan vurdere forældreegnethed. Samuelsen sammenstiller således ikke forældreskab med heteroseksualitet, og han opfatter heller ikke adoption som en erstatning for det heteroseksuelle samleje. Tværtimod sammenstiller han forældreskab med evnen til at give børn en "god og tryk opvækst" (B36 2008, b. 1, t. 50), og denne evne sammenstilles med både hetero- og homoseksuelle forældre:

Enhver kvinde og mand kan jo finde sammen og uden videre sætte børn i verden, uanset om de er egnede eller ej. Men her [i adoptionsansøgninger] er der faktisk en egnethedsvurdering ind over, og derfor er det jo helt håbløst at tage udgangspunkt i en diskussion om, hvad naturens orden er, eller hvad den ene eller den anden gud havde tænkt sig oprindeligt, hvis man tror på den slags (Anders Samuelsen (LA), B36 2008, b. 1, t. 236).

Det interessante i citatet er, at enhver sammenstilling mellem forældreskab og natur samt religiøse/traditionelle opfattelser af familien bliver afvist. Forældreskab bliver derimod forstået som *egnethed*, der kan varretages af både hetero- og homoseksuelle par. Denne familieopfattelse bliver andetsteds af Samuelsen iscenesat som moderne, mens andre opfattelser bliver iscenesat som "hundrede år gamle diskussioner" og standpunkter, der blev indtaget "for 50 år siden

eller 100 år siden" (Anders Samuelsen (LA), B36 2008, b. 1, t. 240; t. 244).

DEN EGNEDE HOMO

I debatterne bliver 'egnethed' med andre ord til en metode til at sikre 'barnets tarv'. Foruden at der gentagne gange bliver refereret til det svenske justitsministeriums undersøgelse om homoseksuelt forældreskab og adoption fra 2001, "hvor hovedkonklusionen var, og jeg citerer, at den samlede forskning viser, at børn med homoseksuelle forældre har udviklet sig psykologisk og socialt på samme vis som de børn, de sammenlignes med" (Mogens Jensen (S), B36 2008, b. 1, t. 104), så iscenesættes homoseksuelle forældre som *ekstra egnede* forældre. Karina Lorentzen Dehnhardt (SF) udtaler fx, at "[h]omoseksuelle forældre er mindst lige så egnede – og måske endda bedre egnede – som heteroseksuelle par til at give adoptivbørn den tryk og kærlighed, som de har brug for" (L146 2010, b. 1, t. 98).

Denne homonormative logik underbygges fx hos Mogens Jensen (S), når han hypotetisk sammenligner homoseksuelle forældre med heteroseksuelle forældre som svar på, at Dansk Folkepartis ordfører lovpriser den heteronormative familie bestående af en mand og en kvinde:

Lad os sige, at vi har en gruppe forældre, der skal vurderes i forhold til, om de kan adoptere. Når man så tæller opfyldelsesgraden af alle kriterier sammen, viser det sig, at de homoseksuelle rent faktisk er dem, der boner mest ud på skalaen; det er dem, der har de bedste vilkår – økonomisk, socialt og uddannelsesmæssigt – at tage imod det pågældende barn på. Mener ordføreren så, at man skal vælge nogen længere nede på listen – altså en af de familier, der har dårligere kvaliteter og færre points i forhold til at kunne tage sig af barnet – bare fordi det så er et heteroseksuelt par? (L146 2010, b. 1, t. 36)

I citatet siger Jensen ikke, at homoseksuelle forældre er økonomisk, socialt og uddannelsesmæssigt bedre stillede end heteroseksuelle, men han oplister netop de neoliberale kriterier, som 'egnethed' bør defineres ud fra. I stedet for at argumentere imod idéen om

en art forældreskab som pr. definition bedre end andre, oplister Jensen, hvad et godt forældreskab er: Det er et par, der er placeret i middel- eller overklassen, er veluddannede og genkendes som i besiddelse af social kapital. Og i forhold til disse kriterier bliver homoseksuelle subjekter genkendelige, da de gennem forhandlingerne konfigureredes som *særligt* kærlige og gode forældre.

'Egnethed' bliver således forbundet til homo- og heteroseksuelle adoptanter i Danmark, mens de afgivende forældre etableres som altid allerede uden egnethed, som her hos Ammitzbøll:

[...] med den udvikling, der desværre er i Sydafrika, er det en meget realistisk ting at forestille sig, at der inden for de kommende år vil blive afgivet børn til homoseksuelle, fordi der er mange, mange børn, der lever under dårlige forhold i Sydafrika – også fordi de bliver forældreløse som konsekvens af den udbredte hiv/aids-epidemi, der er i landet (B36 2008, b. 1, t. 274).

Det er interessant, at hvor homoseksualitet bliver forbundet med ikke-vitalisme i forhandlingerne om registreret partnerskab i 1988-89, bliver ikke-vitalismen tyve år senere kædet sammen med Sydafrika, hvor både død, forældreløshed og HIV/AIDS angiveligt hænger. Det er ikke denne artikels formål at undersøge hvorvidt disse udsagn er korrekte, men derimod hvordan homoseksuelle kan etableres som *egnede* forældre. Og her ser vi, hvordan frelser- og homonormativitetslogikkerne vitaliserer homoseksuelle par ved at placere ikke-vitalismen hos afgiverlande og afgiverforældre, der igen og igen bliver italesat som usle, eller som Gitte Lillelund Bech (V) udtrykker det, "uddød[e] af aids eller lignende" (B36 2008, b. 1, t. 70).

Muligheden for konkret og abstrakt reproduktion muliggøres dermed hos de nationalt genkendelige homo- og heteroseksuelle forældrepar, der bliver forstået som i stand til at give børn en tryk og omsorgsfuld opvækst.

Til trods for at adoptionsdiskursen og homonormativitetslogikken dominerer forhandlingerne er der også stemmer i Folketinget, som taler imod homoseksuelle adoptioner. Politikere fra Dansk Folkeparti

forbinder fx stadig homoseksualitet med degeneration, og adoption ses som en naturlig erstatning for det heteroseksuelle samleje. At kun heteroseksuelle kan adoptere bliver på den måde forstået som en "ærbødighed over for naturen, i erkendelse af at vi ikke kan skabe noget, som naturen ikke har skabt" (Jesper Langballe (DF), B36 2008, b. 1, t. 174). Disse sammenkædninger af på den ene side heteroseksualitet og natur og på den anden side homoseksualitet og død er dog kun til stede hos Dansk Folkeparti, mens regeringspartierne (V og K), som også argumenterer imod forslaget, anvender en anden logik.

Det er nemlig ikke regeringspartiernes opfattelse, "at homoseksuelle ikke kan være ligeså gode forældre som heteroseksuelle" (justitsminister Brian Mikkelsen (K), B36 2008, b. 1, t. 6), men de opfatter lovforslaget som "gold demonstrationspolitik" (justitsminister Brian Mikkelsen (K), B36 2008, b. 1, t. 24) og "symbolpolitik" (Vivi Kjer (K), L146 2010, b. 1, t. 64). En symbolpolitik, som har til formål at "glorificere [...] registrerede partnere og homoseksuelle" (justitsminister Brian Mikkelsen (K), B36 2008, b. 1, t. 24), hvilket er unødvendigt, da der ikke er mere "at kæmpe for i vore dage, hvor der er fuldstændig ligestilling og respekt for folks seksualitet" (justitsminister Brian Mikkelsen (K), B36 2008, b. 1, t. 18).

Regeringspartiernes modstandsdiskurs er – i modsætning til Dansk Folkepartis diskurs – inkonsistent: På den ene side argumenterer regeringspartierne for, at homoseksuelle kan varetage barnets tarv, mens de på den anden side også argumenterer for, at barnets tarv kun kan varetages af en ciskønnet mor og far. Justitsministeren udtaler eksempelvis, at "børnene har krav på, at vi prøver at sikre dem en far og en mor" (B36 2008, b. 1, t. 10).

Denne diskursive inkonsistens lader sig gøre ved at placere heteronormativiteten i afgiverlandene. Da der ikke eksisterer nogle bilaterale aftaler, der muliggør transnational adoption til homoseksuelle par/enlige, så fremstiller regeringspartierne afgiverlandene som særligt modvillige overfor homoseksualitet, og hvis man tillader homoseksuelle at adoptere vil det derfor "betyde en problematisering af børns mulighed for at

blive adopteret til Danmark” (justitsminister Brian Mikkelsen (K), B36 2008, b. 1, t. 40). På den måde bliver det både muligt at iscenesætte Danmark som særligt homovenligt, og derigennem moderne og frisindet, og samtidig argumentere for at homoseksuelle ikke skal have adgang til adoption, fordi afgiverlandene – men altså ikke regeringspartierne selv – er imod homoseksuel adoption. Afgiverlandene kan med denne retorik iscenesættes som særligt umoderne og tilbagestående.

AFSLUTNING

Adgangen til reproduktive teknologier og fremmedbarnsadoption markerer en ny konfiguration af homoseksualitet, hvor homoseksualitet ikke længere forstås som ikke-vital og ikke-reproduktiv. Snarere bliver homoseksualitet omkodet gennem homonormative logikker, så homoseksualitet ikke længere truer det heteronormative, men derimod kan forstås vitalt og reproduktivt på lige fod med heteroseksualiteten.

Men denne omkodning sætter ikke heteronormative antagelser på spil, og hvad der måske er mest signifikant så bevares det heteronormative imperativ om en naturlig lyst til reproduktion, monogami og tosømhed. Dette viderefører en usynliggørelse af de afgivende forældre, hvis livsvilkår og rettigheder aldrig bliver til en del af diskurserne og forhandlingerne om homoseksuelles adgang til fremmedbarnsadoption.

Disse forældre optræder kun som allerede døde gennem de samme heteronormative konfigurationer af livsduelighed og degeneration, som i 1988-89 ekskluderede homoseksuelle par fra ’familien’ og reproduktionen.

Michael Nebeling Petersen, adjunkt, ph.d., Institut for Kulturvidenskab, Syddansk Universitet.

MATERIALE:

- B99 (1984). *Forslag til folketingsbeslutning om partnerskab for homoseksuelle*. Folketingstidende for folketingsamling 1983-1984.
- L182 (1988). *Forslag til lov om registreret partnerskab*. Folketingstidende for folketingsamling 1988-1989 I.
- L117 (1988). *Forslag til lov om registreret partnerskab*. Folketingstidende for folketingsamling 1988-1989 II.
- L5 (1996). *Forslag til lov om kunstig befrugtning i forbindelse med lægelig behandling, diagnostik og forskning m.v.* Folketingstidende for folketingsamling 1996-1997.
- L70A (1999). *Forslag til lov om ændring af lov om registreret partnerskab*. Folketingssamling 1998-1999. http://webarkiv.ft.dk/?samling/19981/lovforslag_oversigtsformat/170a.htm
- L91 (2002). *Forslag til lov om ændring af adoptionen og lov om registreret partnerskab*. Folketingssamling 2002-2003. http://webarkiv.ft.dk/?samling/20021/lovforslag_oversigtsformat/191.htm
- L93 (2002). *Forslag til lov om ændring af lov om registreret partnerskab*. Folketingssamling 2002-2003. http://webarkiv.ft.dk/?samling/20021/lovforslag_oversigtsformat/193.htm
- B65 (2002). *Forslag til folketingsbeslutning om homoseksuelle pars mulighed for at adoptere og blive plejeforældre*. Folketingssamling 2002-2003. http://webarkiv.ft.dk/?samling/20021/lovforslag_oversigtsformat/b65.htm
- B155 (2004). *Forslag til folketingsbeslutning om ligestilling med hensyn til fremmedadoption af danske og udenlandske børn*. Folketingssamling 2003-2004. http://webarkiv.ft.dk/?samling/20031/lovforslag_oversigtsformat/b155.htm
- L142 (2005). *Forslag til lov om ændring af lov om registreret partnerskab*. Folketingssamling 2004-2005 II. <http://www.ft.dk/samling/20042/lovforslag/L142/index.htm>
- B61 (2006). *Forslag til folketingsbeslutning om ligestilling med hensyn til fremmedadoption af danske og udenlandske børn*. Folketingssamling 2005-2006. <http://www.ft.dk/samling/20051/lovforslag/B61/index.htm>
- L151 (2006). *Forslag til lov om ændring af lov om kunstig befrugtning i forbindelse med lægelig behandling, diagnostik og forskning m.v.* Folketingssamling 2005-2006. <http://www.ft.dk/samling/20051/lovforslag/L151/index.htm>
- B36 (2008). *Forslag til folketingsbeslutning om adgang til at ansøge om fremmedadoption for par i registreret partnerskab*. Folketingssamling 2008-2009. <http://www.ft.dk/samling/20081/lovforslag/B36/index.htm>
- L146 (2010). *Forslag til lov om ændring af lov om registreret partnerskab, lov om en børnefamilieydelse og lov om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag*. Folketingssamling 2009-2010. <http://www.ft.dk/samling/20091/lovforslag/L146/index.htm>

LITTERATUR:

- Cole, T. (2012, 21. marts). The White-Savior Industrial Complex. *The Atlantic*. Se <http://www.theatlantic.com/international/archive/2012/03/the-white-savior-industrial-complex/254843/> (lokaliseret 15.10.13).
- Eng, D.L. (2010). *The Feeling of Kinship – Queer Liberalism and the Racialization of Intimacy*. Durham, London: Duke University Press.
- Duggan, L. (2003). *The Twilight of Equality – Neoliberalism, Cultural Politics and the Attack on Democracy*. Boston: Beacon Press.
- Foucault, M. (1994). *Viljen til viden. Seksualitetens historie 1*. Frederiksberg: Det Lille Forlag.
- Glaffey, K.N. (2008). Red en voksen, køb en spæd kineser. *Information*. Se <http://www.information.dk/159586> (lokaliseret 15.10.13).
- Knudsen, S. P. (2009, 14. august). Bliver bøsser med børn også ramt af pænhed? *Information*. Se <http://www.information.dk/200013> (lokaliseret 15.10.13).
- Myong Petersen, L. (2009). *Adopteret – fortællinger om transnational og racialiseret tilblivelse*. Ph.d.-afhandling. København: Danmarks Pædagogiske Universitet.
- Petersen, M. N. & Myong, L. (2012): (U)levelige slægtskaber. En analyse af Rosa Morena. *Kultur & Klasse* 113(1), 119-132.
- Petersen, M. N. (2013): *Somewhere, over the rainbow. Biopolitiske rekonfigurationer af den homoseksuelle figur*. Ph.d.-afhandling. København: Københavns Universitet.
- Spivak, G. C. (1999). *A Critique of Postcolonial Reason: Toward a History of the Vanishing Present*. Cambridge: Harvard University Press.
- Søland, B. (1997). En queer nation? Genomförandet av lagstiftningen om registrerat partnerskap för bögar och lesbiska i Danmark 1989. *Lambda Nordica*, 2(3), 42-62.
- von Rosen, W. (1993). *Männens kulør – studier i dansk bøssehistorie 1628-1912*. København: Rhodos.
- Åkerstrøm Andersen, N. (1999). *Diskursive analysestrategier*. Frederiksberg: Nyt fra Samfundsvidenskaberne.

NOTER:

1. Artiklen er skrevet på baggrund af mine omfattende analyser og undersøgelser af homoseksuelles rettigheder i Folketinget 1984-2010 (Petersen, 2013, s. 135-205).
2. Referencer til Folketingets behandlinger er organiseret på følgende måde: I behandlingerne fra 1984-96 refereres det til Folketingstidende således, at der først refereres til taler og partitilhørsforhold, dernæst til lov- eller beslutningsforslag, dernæst til årstallet for lov- eller beslutningsforslagets skriftlige fremsættelse og endelig til spaltenummer i Folketingstidende for pågældende Folketingssamling. I forhandlinger fra 1999 og frem refereres til den digitaliserede samling på ft.dk.
I det digitale system er forhandlingerne organiseret ud fra taleture, og jeg henviser derfor til behandlingen (b. 1, 2 eller 3) og dernæst til taletur. Henvisninger til alle refererede behandlinger kan ses i litteraturlisten under materiale.
3. Jeg anvender en diskursanalytisk og dekonstruktiv metode, der søger både at kortlægge *diskurser* og dekonstruere *logikker* i cirkulære analytiske bevægelser (Åkerstrøm Andersen, 1999, s. 99-102; Petersen, 2013, s. 100-102).
4. Loven ændredes først i 2009, således at der kunne ansøges om stedbarnsadoption allerede fra fødslen. I sommeren 2013 blev loven ændret igen, således at medmor pr. 1. december 2013 automatisk tildeles forældreskab i de tilfælde, hvor det lesbiske par er registreret eller gift og har anvendt anonym sæddonation.